

1. KUN ERZSÉBET KIRÁLYNÉ UDVARÁNAK MÉLTÓSÁGVISELŐI¹

királynéi udvarispán

- 1270 Farkas (1270. szept. 8. RA. 1963. sz.) egyúttal mosoni ispán (1270)
- 1273 Csák nembeli Péter fia Domokos (1273. júl. 10. előtt RD 102. sz.)
- 1282 Csete fia forrói Aladár (1282. szept. 30. RD 143. sz.)
- 1286 Sebes (1286. s. d. RD 150. sz.)

királynéi asztalnokmester

- 1280 Hahót nembeli Panyit fia Jakab (1280. máj. 30. RD 124. sz.; RA 3054. sz.)
- 1286 Márk (1286. s. d. RD 150. sz.)

királynéi lovászmester

- 1265–1266 Rátót nembeli Domonkos fia „Porc” István (1265. s. d. RA 1840. sz.; 1266. s. d. RA 1857. sz.)
- 1272 Rátót nembeli Domonkos fia „Porc” István (1272. jún. 17. RA 2213. sz.) egyúttal trencsényi ispán 1272
- 1272 Rátót nembeli Domonkos fia „Porc” István (1272. nov. (18–26. körül RA 2324. sz.) egyúttal trencsényi ispán 1272

királynéi pohárnokmester

- 1286 Demeter (1286. s. d. RD 150. sz.)

királynéi tárnokmester

- 1262–1263 Csete fia forrói Aladár (1262. s. d. RA 1792.; 1263. s. d. RA 1809. sz.)
- 1264–1270 körül Petenye (Petene) (1264–1270. körül s. d. RD 85. sz.)
- 1270–1272 Monoszló nembeli Gergely fia Gergely (1270. aug. 27. RA 1959. sz., 1272. aug. 6. előtt RA 2225. sz.) egyúttal vasi ispán 1270–1272
- 1276 előtt Csák nembeli Péter fia Domokos
- 1279–1280 Csák nembeli Péter fia Domokos (1279. dec. 13. RD 117. sz.; 1280. s. d. RD 125. sz.)
- 1286 Hahót nembeli Csák fia Csák (1286. s. d. RD 150. sz.)

¹ Zsoldos 2011 64–75. Félkövérrel kiemelve a V. István uralkodása alatti méltóságviselők

2. MÉLTÓSÁGVISELŐK KUN ERZSÉBET KIRÁLYNÉSÁGA KÜLÖNBÖZŐ SZAKASZAIBAN

ifjabb királynéi udvar

- *királynéi tárnokmester*: Csete fia forrói Aladár (1262–1263); Petenye (1264–1270k.)
- *királynéi lovászmester*: Rátót nembéli Domokos fia „Porc” István (1265–1266)

királynéi udvar

- *királynéi tárnokmester*: Monoszló nembéli Gergely fia Gergely (1270–1272)
- *királynéi udvarispán*: Farkas (1270)
- *királynéi lovászmester*: Rátót nembéli Domokos fia „Porc” István (1272. jún.)

özvegy királynéi udvar

- *királynéi tárnokmester*: Csák nembéli Péter fia Domokos (1276e.), (1279–1280);
Hahót nembéli Csák fia Csák (1286)
- *királynéi udvarispán*: Csák nembéli Péter fia Domokos (1273); Csete fia forrói Aladár (1282); Sebes (1286)
- *királynéi lovászmester*: Rátót nembéli Domokos fia „Porc” István (1272. nov.)
- *királynéi asztalnokmester*: Hahót (Buzád) nembéli Panyit fia Jakab (1280); Márk (1286)
- *királynéi pohárnokmester*: Demeter (1286)

3. KUN ERZSÉBET KIRÁLYNÉ KANCELLÁRIÁJA²

királynéi kancellár

- 1262–1265 Fülöp (1262. dec. 5. RA 1791. sz.; 1265. (?) s. d. RD 86. sz.) egyúttal váci püspök 1262–1277
- **1270–1272 Fülöp** (1270. aug. 27. RA 1959. sz.; 1272. aug. 6. előtt RA 2225. sz.) egyúttal váci püspök 1262–1277
- 1272–1273 Fülöp (1272. szept. 11. RA II/4. 49. sz.; 1273. júl. 10. RA 2391. sz.) egyúttal váci püspök 1262–1277; nógrádi ispán 1272–1274
- 1273–1280 Gergely (1273. júl. 10. után RD 104. sz.; 1280 máj. 30. előtt RD 122–123. sz.) egyúttal sói prépost
- 1280 Báncsa nembeli Péter fia Orbász (1280. máj. 30. előtt RD 124. sz.; aug. 19. előtt RD 127. sz.) egyúttal pozsegi prépost
- 1280–1282 Lukács (1280. aug. 19. RD 128. sz.; 1282. júl. 5. CD V/3. 134. sz.) egyúttal esztergomi prépost, majd 1282-től szepesi prépost
- 1282 Póka (1282. júl. 5. után RD 141. sz.) egyúttal szerémi püspök 1277–1293
- 1284–1286 Báncsa nembeli Péter fia Orbász (1284. jún. 11. előtt RD 147. sz.; 1286. s. d. RD 150. sz.) egyúttal pozsegi prépost
- 1288–1290 Lőrinc (1288. s. d. RD 151. sz.; 1290. júl. 10. előtt RD 153. sz.) egyúttal pozsegi prépost

királynéi alkancellár

- **1272 Kán nembeli László fia Miklós** (1272. aug. 6. előtt RD 97. sz.) egyúttal erdélyi prépost

királynéi kápolnaispán

- 1263 Ipoly (1263. febr. 13. RA 1798. sz.) sárosi pap

jegyző

- 1280 Péter mester királynéi udvari jegyző (1280. s. d. RD 134. sz.)

² Zsoldos 2011 115–121.; félkövérrel kiemelve a V. István uralkodása alatti méltóságviselők

4. KUN ERZSÉBET KISEBB UDVARI TISZTVISELŐI

- 1272 András fia Tamás mester szakács (1271. dec. 7. RD 91. sz.)
- 1272 Gyuga fia Guna kölkedi szakács és fivérei: Noboy, Chaba, Bolosey (1272. aug. 6. előtt RD 97. sz.)
- 1272 Latamus fia Leuka asztalnok és harcosjobbágya (1272. szept. 22. RD 98. sz.)
- 1280 Péter mester királynéi udvari jegyző (1280. s. d. RD 134. sz.)
- 1286 János mester királynéi udvari ifjú (1286. s. d. RD 150. sz.)
- 1286 Pál királynéi tárnok (1286. s. d. RD 150. sz.)

5. ERZSÉBET OKLEVELEIBEN MÉG EMLÍTIK ŐKET MINT A KIRÁLYI PÁR HÍVEI

- Gutkeled nembeli Kozma ispán fia Kozma (1265. s. d. RD 86. sz.) feketehalmi csatában István iránt tanúsított hűsége miatt *Ragáld* királynéi földet kapja adományba
→ (s. d. RD 154. sz.) *Küngös* királynéi föld adományozása
- Miskolc nembeli Panyit (1265. s. d. RA 1842. sz.; RD 87. sz.; 1279. s. d. RD 182. sz. – Izabella királyné megerősíti) István király iránt tanúsított hűsége miatt (ld. feketehalmi csata); követségben szerzett érdemeiért *Bála* királynéi földet kapja adományba Istvántól Erzsébet beleegyezésével
- Itimerius fia Imre ispán (1271. szept. 7. RD 90.) korábban IV. Béla és Mária királynénak szolgálatában szerzett érdemeiért (ld. szerb király elleni hadjárat – súlyos sebesülés); majd Istvánnak és neki tett szolgálataiért (követségért, pataki ostrom és fogságba esés idején titkos üzenetek közvetítéséért, szabadulása elősegítéséért) *Teskánd* és *Dabrony* királynéi földeket kapja adományba
(1272. szept. 29. RD 99. sz.) érdemeiért *Járom* királynéi földet kapja adományba
- András fia Tamás mester (1271. dec. 7. RD 91. sz.) hűséges szolgálataiért (hűséges szakácsuk), fivére, Miklós haláláért – a Rábca melletti csatában (1271) esett el – István korábbi adományát, *Timárfancsal* királynéi föld adományozását megerősíti
(1271. dec. 24. RD 92. sz.) elrendeli, hogy ne háborgassák Tamás mestert birtokában
- Mojs nádor fia Mojs nádor, soproni ispán, kunok bírása (1272. aug. 3. előtt RD 96. sz.) *Kazsok*, *Béc*, *Csap*, *Farmas*, *Ráksi* földeket visszakapja, melyeket Mária királyné jogtalanul foglalt el
- Gyuga fia Guna kölkedi szakács és fivérei: Noboy, Chaba, Bolosey (1272. aug. 6. előtt RD 97. sz.) szakácsok állapotából kiveszi és *királyi szerviensek* közé emeli, egyenesági leszármazottaik az országos nemesek szabadságait megkapják, mert a királynéi udvarban nevelkedvén számos szolgálatot tettek neki kiváltképp üldöztetése idején (pataki ostromnál kitüntette magát)
- meneji Endre – Egyed mester hűséges lovagja (1272. máj. 9. RD 101. sz.) visszafogadja kegyelmébe, és *Koplány* földet visszaadja neki
- Csák nembeli Péter fia Domonkos udvarbíró [udvarispán] (1273. júl. 10. előtt RD 102. sz.) Hagymás királynéi földet kapja adományba egyrészt más elvett birtokaiért cserébe, másrészt László király koronázása előtt a királyné Fehérvár melletti házára rátörő

hűtlenek egyikének kezéből kardját kicsavarta, miközben a többiek súlyosan megsebesítették

- Csete fia forrói Aladár mester (1273. júl. 10. előtt RD 103. sz.) IV. Béla és V. István királyok szolgálatában szerzett érdemeiért *Orjavica* királynéi földet visszaadja, szabad végrendelkezési joggal – eredetileg azért kapta Mária királynétól, mert unokája, IV. László születésének hírére megvitte, de V. István később elvette tőle, és más személyeknek adta
(1277. s. d. RD 115) – hamis oklevél(?); tartalma: ld. előző oklevél – *Orvavica* adományozása bővített határjárással
- Gergely fia Damianus klerikus, Jakab fia Jacou és Benedek fia István szentbékálai szőlőművesek, valamint rokonaik: Mox és fiai, Pouka, Garmanus, Márton és Timót (1273. júl. 10. után RD 104. sz.) gyermekkoruktól kezdve királynéi udvarban szolgáltak, a királyné üldöztetés idején üzeneteket továbbítottak – *királyi szerviensek* közé emeli őket
- Ivánka fia András bányai ispán (1274. júl. 2. RD 105–106. sz.) *Vásárfalu* királynéi földet kapja adományba István király és az ő szolgálatában szerzett érdemeiért, s főként azért, mert amikor néhány bárója álnoksága miatt fogolyként Turul várában tartózkodott András őrizete alatt – Turul várában, 100 márkát kölcsönzött neki
- Ivánka fia Benedek ispán (1275. s. d. RD 110. sz.) *Orbova* földet kapja adományba érdemeiért
→ (1285. júl. 5. után RD 141. sz.) Orbova föld adományozása, mivel a királynénak 200 márkát fizetett dénárokból és ezüstből, hogy a hűtlenek fogságába esett fiát, László királyt kiszabadíthassa
- Mihály ispán és felesége (1275 körül s. d. RD 107. sz.) IV. László király dajkája – *Alnémeti* falu adományozása
- János szepesi örkanonok atyafia, Aba (1279. s. d. RD 119. sz.) meghagyja István király által neki adományozott *szepesi* birtokában örökös birtoklásra hűséges szolgálatáért – szepesi vár elfoglalásakor (amelyet Roland hűtlenül tartott a király ellenében) halálos sebet kapott, illetve fia Roland fogságában volt
- Buzád nembeli Panyit fia Jakab királynéi asztalnokmester (1277. s. d. RD 113. sz.) fia, IV. László király szolgálatában szerzett érdemeiért két *Dobsza* nevű királynéi falut adományozza
→ (1280. máj. 30. RD 124. sz.; RA 3054. sz.) László király és az ő szolgálatában

- szerzett érdemeiért – Novák és Paka várának ostromakor vitézül harcolt, és a királyné szeme láttára sebesült meg – Csehi királynéi földet kapja adományba
→ (1281. jan. 2. előtt RD 136. sz.) Csehi falubeli vendégtelepesek számára oklevél
→ (1281. jan. 2. RD 137. sz.) megerősíti *Kálmáncsehi* birtokában, egyúttal érvényteleníti a vendégtelepesek számára kiadott oklevelet
→ (1286. s. d. RD 149. sz.) Lőrinc ispán özvegye kapja a földet meg
→ (1286. s. d. RD 150. sz.) anyakirályné visszavonja adományát, mert közte és fia között viszályt szított követségben járva; és mert a hozzáküldött Pál királynéi tárnokot lefejezte; Lőrinc ispán özvegye kapja a földet meg
→ (1288. s. d. RD 151. sz.) visszaadja *Kálmáncsehit*, és három *Dobsza* falut, valamint *Orjavica* és *Bzenice* falvakat, mivel meggyőződött róla, hogy igaztalanul vádolták (bárók egyike) Jakabot; és azóta már kárpótolta a megölt Pál tárnok feleségét és rokonait
- Tódor mester, szebeni prépost és IV. László különös jegyzője és atyafia, László ispán (1284. jún. 11. előtt RD 147. sz.) érdemeiért *Dencs* és *Osztopán* királynéi földeket adományozza
 - Aba nembeli Lőrinc ispán fia Lőrinc mester (1290. júl. 10. előtt RD 153. sz.) Ausztria hercege 3 várát elfoglalta, mivel nem állt át pártjára; királyné követségében 200 márkányi kárt szenvedett; részint rokonság okán, részint érdemeiért és kárának enyhítésére *Szent Márton viznikátust* tartozékaival együtt neki adományozza
 - Márton fia Markolphus (s. d. RD 155. sz.) Turgusa föld egy részét neki adományozza, mert fia, Pál meghalt Erzsébet kocsijának védelmében

6. ÁTJÁRÁS A PÁRHUZAMOSAN MŰKÖDŐ KIRÁLYNÉI UDVAROK KÖZÖTT

Kun Erzsébet és **Anjou Izabella** udvarának kapcsolata

(+ *Laszkarisz Mária*; *Morosini Thomasina*; és Anjou Károly második felesége: *Mária királyné*)

Csete fia forrói Aladár

ifjabb királynéi tárnokmester (1262–1263); királynéi asztalnokmester (1274); nógrádi ispán (1277); királynéi asztalnokmester (1277–1279); özvegy királynéi udvarispán (1282); királynéi udvarispán (1290); királynéi udvarbíró – iudex curiae reginae (1309)

Fülöp

hercegi kancellár (1257–1259); váci püspök (1262–1277); ifjabb királynéi kancellár (1262–1265); királynéi kancellár (1270–1272); özvegy királynéi kancellár (1272–1273); nógrádi ispán (1272–1274); királynéi kancellár (1273–1277)

Csák nembeli dobóci Péter fia Domokos

zempléni ispán (1263); ifjabb királyi pohárnokmester (1263); ifjabb királyi nádor (1266); bácsi ispán (1266); szebeni ispán (1266); baranyai ispán (1269); valkói ispán (1272 előtt); özvegy királynéi udvarispán (1273); özvegy királynéi tárnokmester (1276 előtt); özvegy királynéi tárnokmester (1279–1280); valkói ispán (1283); anyakirálynéi tárnokmester (1293); valkói ispán (1293)

Rátót nembeli Domonkos fia „Porc” István

királynéi lovászmester (1265 körül); királynéi tárnokmester (1265 körül); ifjabb királynéi lovászmester (1265–1266); királynéi lovászmester (1272); trencséni ispán (1272); özvegy királynéi lovászmester (1272); veszprémi ispán (1275)

7. ÁTJÁRÁS AZ URALKODÓI ÉS KIRÁLYNÉI UDVAROK KÖZÖTT

Erzsébet és **V. István**, (illetve **IV. László**) udvarának kapcsolata

Fülöp

hercegi kancellár (1257–1259); váci püspök (1262–1277); ifjabb királynéi kancellár (1262–1265); királynéi kancellár (1270–1272); özvegy királynéi kancellár (1272–1273); nógrádi ispán (1272–1274); királynéi kancellár (1273–1277)

Hahót nembeli Csák fia Csák

gorai ispán (1256); kardhordó (1256–1257); hercegi asztalnokmester (1259)³; orbászi ispán (1266–1269); özvegy királynéi tárnokmester (1286)

Csák nembeli dobóci Péter fia Domokos

zempléni ispán (1263); ifjabb királyi pohárnokmester (1263); ifjabb királyi nádor (1266); bácsi ispán (1266); szebeni ispán (1266); baranyai ispán (1269); valkói ispán (1272 előtt); özvegy királynéi udvarispán (1273); özvegy királynéi tárnokmester (1276 előtt); özvegy királynéi tárnokmester (1279–1280); valkói ispán (1283); anyakirálynéi tárnokmester (1293); valkói ispán (1293)

Kán nembeli László fia Miklós

ifjabb királyi kancellár (1266); királynéi alkancellár (1272); alkancellár (1272–1273); választott esztergomi érsek (1273); esztergomi ispán (1273); pilisi ispán (1273); kancellár (1273); választott esztergomi érsek (1276); alkancellár (1276); választott esztergomi érsek (1277–1278); kancellár (1277–1278); esztergomi ispán (1277–1278); alkancellár (1278–1279)

+ Személyük köthető **V. Istvánhoz**

Monoszló nembeli Gergely fia Gergely

királynéi tárnokmester (1270–1272); vasi ispán (1270–1272; 1273–1274); pozsegai ispán (1273) → testvérek, apa **V. Istvánhoz** köthető

Hahót (Buzád) nembeli Panyit fia Jakab

özvegy királynéi asztalnokmester (1280)

³ Lehetséges, hogy ezt a posztot apja, idősebb Csák viselte, de én valószínűbbnek tartom, hogy a fiú töltötte be.